

TALOUSARVION 2024 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2025–2026 LAADINTAOHJE

1. LAADINTAOHJEEN TARKOITUS

Talousarviossa ja -suunnitelmassa määritellään kunnan palvelujen kehittämistavoitteet sekä palveluiden ja investointien rahoitus. Tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavan vuoden talousarvio sekä taloussuunnitelma kolmivuotiselle suunnitelmakaudelle. **Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.** Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Hallintosäännön 68 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Laadintaohje on kunnan toimielimiä ja viranhaltijoita sitova ohje toiminnallisten tavoitteiden asettamisesta, talouden suunnitteluperusteista, menettelytavoista ja valmistelun aikataulusta.

2. AIKATAULU

PÄIVÄMÄÄRÄ	VASTUU	TEHTÄVÄ
16.8.2023	Johtoryhmä	Talousarviokokous
15.9.2023 mennessä	Lautakunnat	Strategiasta johdettavat toiminnan tavoitteet, lautakuntatason menokehysesitys ja alustavat investointiehdotukset
18.9.2023	Johtoryhmä	Lautakuntien esitysten yhteensovitus valtuuston määrittelemien käyttötalouden ja investointien suuntaviivojen kanssa
25.9.2023 (esityslista 20.9.2023)	Kunnanhallitus, lautakuntien puheenjohtajat, johtoryhmä	Strategiasta johdettavat tavoitteet ja talousarviokehys
27.9.2023	Johtoryhmä	Talousarviokokous
2.10.2023	Valtuuston iltakoulu	Strategiasta johdettavat tavoitteet ja talousarviokehys
3.10.2023	Johtoryhmä	Talousarviokokous
20.10.2023 mennessä	Lautakunnat	Talousarvioehdotus kunnanhallitukselle
23.10.2023	Johtoryhmä	Talousarviokokous
30.10.2023 (esityslista 25.10.2023)	Kunnanhallitus	Veroprocenttiehdotukset valtuustolle
13.11.2023 (esityslista 8.11.2023)	Valtuusto	Veroprocenttien vahvistaminen
16.11.2023	Johtoryhmä	Talousarviokokous
27.11.2023 (esityslista 22.11.2023)	Kunnanhallitus	Talousarvioehdotus valtuustolle
11.12.2023 (esityslista 5.12.2023)	Valtuusto	Talousarvion hyväksyminen
18.12.2023 (esityslista 13.12.2023)	Kunnanhallitus	Talousarvion täytäntöönpano-ohje

3. TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA MITTARIT

Toiminnalliset tavoitteet johdetaan Luumäen kuntastrategiasta 2022–2025 Tavoitteet määritellään sitovasti vuodelle 2024. Vuosille 2025–2026 määritellään strategiasta johdetut painopistealueet.

Toiminnan arvioinnissa käytettävät mittarit:

1. Muuttovoitto
2. Taloudellisesti terve kunta, kuntalain mukaiset tunnusluvut
3. Positiivisen medianäkyvyyden määrä
4. Kunnan sijoittuminen Etelä-Karajalan yritysbarometrissä
5. Työntekijäkokemuksen kyselytutkimus
6. Asiakaskokemuksen kyselytutkimus
7. Kestävän kehityksen tekomme

4. TALOUDEN SUUNNITTELUPERUSTEET

Talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2025–2026 laadinnassa on lähtökohtana kunnanvaltuuston vuosille 2024–2025 hyväksymä taloussuunnitelma.

Verotus

Verotuloarvio perustuu 14.4.2023 veroennustekehikkoon. Veroprosentit vuodelle 2024 määritellään 1 desimaalin tarkkuudella. Tämän vuoksi kunnallisveron veroprosenttia tulee korottaa vähintään 0,04 prosenttiyksikköä 9,0 prosenttiin. Valmisteluun sisällytetään laskelma voimalaitosten kiinteistöveron määrittelemisestä (enintään 3.1 %).

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	14 226	14 480	7 040	6 621	6 808	6 965
<i>Muutos %</i>	3,7	1,8	-51,4	-6,0	2,8	2,3
Yhteisövero	2 843	2 658	1 615	1 341	1 431	1 502
<i>Muutos %</i>	24,7	-6,5	-39,3	-16,9	6,7	5,0
Kiinteistövero	1 612	1 686	1 722	1 726	1 726	1 726
<i>Muutos %</i>	9,5	4,6	2,1	0,3	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	18 681	18 823	10 377	9 689	9 965	10 193
<i>Muutos %</i>	7,0	0,8	-44,9	-6,6	2,9	2,3

Valtionosuudet

Valtionosuusarvio perustuu 4.5.2023 päivitettyyn Kuntaliiton tuottamaan ennakkolliseen yhteenvetolaskelmaan.

Kunta- nro	Kunta	Asukasluku 31.12.2021	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta (sis. sote-erät eli muutosrajoitin ja siirtymätasaus)	Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta ja sote-erä eli muutosrajoitin ja siirtymätasaus			5502 Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä (D+H)	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	5890 Veromenetysten korvaus	Valtionosuudet yhteensä (I+J+K)	Valtionosuudet yhteensä €/as.
				282 669	-678 572	-193 987						
441	Luumäki	4 473	-589 890	282 669	-678 572	-193 987	823 356	233 466	-398 992	894 432	728 906	163

Alustava tuloslaskelmaennuste

Tuloslaskelmaennuste on suuntaa antava. Se on tarkoitettu pohjatiedoksi, kun kunnanhallitus antaa lautakunnille ja viranhaltijoille ohjeita talousarviokehityksen valmistelua ja talouden sopeuttamista varten.

Tuloslaskelmaennusteen lähtökohdat:

- Hyvinvointiasema yhtiöitetään ja rakennetaan yhtiön taseeseen/leasing yhtiölle;
- Vanhan hyvinvointiaseman vuokratulon pieneminen;
- Henkilöstökustannukset budjetoidaan vuoden 2023 henkilömäärän mukaan, virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset otetaan täysimääräisenä huomioon;
- Varaudutaan kustannusten nousuun keskimäärin 3 %;
- Lainsäädäntömuutosten mahdollisia taloudellisia vaikutuksia ei tässä vaiheessa ole otettu huomioon
- Talouden sopeuttamistoimia ei ole otettu huomioon.

TULOSLASKELMA	TA2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	6 836 300	6 111 800	5 861 500	5 861 500
TOIMINTAKULUT	-18 093 200	-18 209 407	-18 419 270	-18 411 197
Henkilöstökulut	-8 221 150	-8 726 302	-8 652 476	-8 921 568
Muiden osuus	-9 872 050	-9 483 105	-9 766 794	-9 489 629
TOIMINTAKULUT YHT.	0	0	0	
TOIMINTAKATE	-11 256 900	-12 097 607	-12 557 770	-12 549 697
Verotulot	10 318 000	9 688 750	9 965 453	10 193 344
Valtionosuudet	728 906	728 906	728 906	728 906
Rahoitustuotot ja -kulut	671 500	581 900	546 500	548 300
VUOSIKATE	461 506	-1 098 051	-1 316 911	-1 079 147
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-1 951 400	-1 995 300	-1 998 700	-1 998 700
TILIKAUDEN TULOS	-1 489 894	-3 093 351	-3 315 611	-3 077 847
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	627 300	591 300	537 400	528 450
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	-862 594	-2 502 051	-2 778 211	-2 549 397

5. LAADINTAOHJEET

Käyttötalous

Käyttötalousosan toiminnallisten tavoitteiden sitovuus valtuustoon nähden on lautakuntataso.

Tekstiosa

Toiminta-ajatuksen ja palvelusuunnitelman kuvaus, joka sisältää:

- toimialan tilivelvollisen viranhaltijan
- toimialan alaiset tehtäväalueet ja kuhunkin tehtäväalueeseen kohdistuvat henkilötyövuodet (omana työnä teetettävä työ)
- toiminnan tarkoituksen, strategiasta johdetut sitovat toiminnalliset tavoitteet mittareineen 2024 ja painopistealueet 2025–2026
- toiminnalliset muutokset 2024 ja niiden henkilöstövaikutukset

Maksut ja taksat

Toimialan on huolehdittava siitä, että maksut ja taksat ovat ajan tasalla. Maksut ja taksat vahvistetaan arvonlisäverottomina. ***Maksuja ja taksoja koskeva toimialakohtainen selvitys tuodaan kunnanhallitukseen viimeistään 30.10.2023 (esityslista 25.10.2023).***

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot budjetoidaan vuoden 2023 henkilöstömäärän mukaisesti. Palkkalaskenta toimittaa tiedot 1.9.2023 mennessä. Virka- ja työehtosopimukseen perustuvat palkankorotukset lisätään talousarvioon keskitetysti.

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Investointiosa

Investointisuunnitelmaosan sitovuustaso valtuustoon nähden on investointiosan kokonaistaso. Valtuustoon nähden sitovat investointiosan toiminnalliset tavoitteet laaditaan lautakunnittain projektiakohtaisesti.

Valtuuston 19.6.2016 tekemän päätöksen mukainen investointien aktivointiraja on 10 000 €. Tätä pienemmät hankkeet/irtaimisto merkitään talousarvion käyttötalousosaan.

Toimialat toimittavat tekniselle toimelle investointiosaan kuuluvat omat hankkeensa kustannusarvioineen 15.9.2023 mennessä.

Vastuu investointiesitysten tekemisestä ja toteuttamisesta jakaantuu:

Investoinnin tyyppi	Irtain ja aineeton, valmiina ostettava käyttöomaisuus, yli investointirajan (10 000 €)	Rakennukset, kunnallistekniikka ja muu julkinen käyttöomaisuus
Esitys tekniselle lautakunnalle	Toimielin/-ala, jonka käyttöön omaisuus tulee	Toimielin/-ala, jonka käyttöön omaisuus tulee
Budjetointi	Tekninen lautakunta	Tekninen lautakunta
Toteutus	Toimielin/-ala, jonka käyttöön omaisuus tulee tai tekninen lautakunta	Toimielin/-ala, jonka käyttöön omaisuus tulee tai tekninen lautakunta

Määrärahat ja tuloarviot varataan projektikohtaisesti. Määräraha esitetään arvonlisäverollisena tai arvonlisäverottomana riippuen siitä, mikä hankkeen verokohtelu arvonlisäverojärjestelmässä on.

Jos investointihankkeeseen todennäköisesti saadaan valtionavustusta tai –osuutta taikka muuta rahoitusavustusta, tämä merkitään investointisuunnitelmaan tuloina ko. hankkeelle.

Investointiosan tekstiosassa kuvataan hankekohtaisesti:

- perustelut hankkeelle
- suunnittelutilanne
- tekniset tiedot